

การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อจัดการภาวะวิกฤต：
กรณีรัฐธรรมนูญต่อต้านการปฏิโภคผงชูราษฎร์

นางนฤศรี สุธรรมานุวัฒน์



สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาในสาขาสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-192-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE USE OF MASS MEDIA IN CORPORATE
CRISIS MANAGEMENT : A CASE STUDY OF
CAMPAIGN AGAINST MONOSODIUM GLUTAMATE

MRS.BOONSRI SUTHAMANUWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

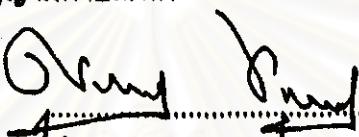
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

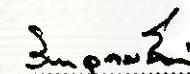
ISBN 974-639-192-5

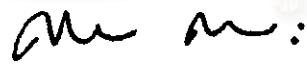
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อจัดการภาวะวิกฤต :
	กรณีรัฐธรรมนูญต่อต้านการบริโภคผงซุกซ้อน
โดย	นางบุญศรี สุธรรมานุวัฒน์
ภาควิชา	การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาญจน์

บันทึกวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

 คณบดีบันทึกวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแท้ทราย ศุภารัตน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา ฤทธิเดือน)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาญจน์)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นวัญเรือน กิติเวตน์)

บุญคริ ศุขะวนานุรัตน์ : การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อจัดการภาวะวิกฤต : การเมืองมวลชนที่ด้านการ
บริโภคMSG (THE USE OF MASS MEDIA IN CORPORATE CRISIS MANAGEMENT :
A CASE STUDY OF CAMPAIGN AGAINST MONOSODIUM GLUTAMATE CONSUMPTION) บ.พีริกษา : รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกาญจน์, 127 หน้า. ISBN 974-639-192-5.

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงขั้นตอนที่ก่อตุ้นภารังค์ต่อด้าน
การบริโภคMSG ใช้สื่อสารมวลชน ทำให้เกิดภาวะวิกฤตแก่กรมผู้ผลิตMSG แห่งประเทศไทยและการที่
ชุมชนผู้ผลิตMSG แห่งประเทศไทยจัดการกับภาวะวิกฤต ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่าง
พ.ศ. 2524-2528 จากผลของการศึกษาพบว่า

1. ภาวะวิกฤต (Crisis) อาจเกิดขึ้นได้กับองค์กรใด ๆ หากมีแรงกดดันจากสังคมเชิงสร้างขึ้นโดย
สื่อมวลชนและสาธารณะ
2. การจัดให้ก่อตุ้นผู้นำทางความคิด (Opinion Leaders) ไปทัศนศึกษาที่ประเทศไทยปัจุบันและให้หัวน
เพื่อพิจารณาข้อเท็จจริง (Fact Finding) ให้ผลในการถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสารที่เป็นจริงไปสู่สื่อมวลชนและ
สาธารณะ
3. การสนับสนุน (Sponsorship) ให้นักวิชาการทำการวิจัยเพื่อศึกษาเรื่องมูลเชิงวิทยาศาสตร์
(Scientific Fact) มา演ยนั้นข้อเท็จจริง ให้ผลเป็นที่น่าพอใจ
4. การแก้ไขภาวะวิกฤตโดยใช้กระบวนการการสื่อสารมวลชนซึ่งมีศักยภาพที่เป็นการให้ข้อมูลที่เป็น
ข้อเท็จจริงซึ่งมีหลักฐานรองรับ และต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
5. การสร้างความเข้าใจกับสาธารณะโดยใช้หลักการประชาสัมพันธ์ ต้องนำเสนอข่าวสารที่เข้าใจ
ได้ง่าย ตรงประเด็น และกระทำอย่างต่อเนื่อง
6. การเลือกผู้นำที่เหมาะสมในการเข้าพบผู้กำหนดนโยบายในฐานะ Negotiator เป็นผลให้ได้รับ
ความสำเร็จตามทุกฝ่าย

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970900028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

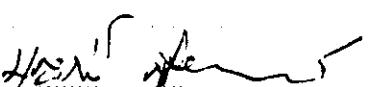
KEY WORD: MASS MEDIA / CRISIS MANAGEMENT / CAMPAIGN / MONOSODIUM GLUTAMATE CONSUMPTION

BOONSRI SUTHAMANUWAT : THE USE OF MASS MEDIA IN CORPORATE CRISIS MANAGEMENT : A CASE STUDY OF CAMPAIGN AGAINST MONOSODIUM GLUTAMATE CONSUMPTION, THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.SIRICHAI SIRIKAYA, Ph.D. 127 pp. ISBN 974-639-192-5.

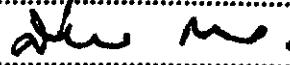
This research is done qualitatively by aiming at the understanding how the campaign against monosodium glutamate consumption using mass media to cause crisis to the Seasoning Powder Manufacturer Club of Thailand (SPMCT) and how the SPMCT use the effective mass media in crisis management during 1981-1985 . The findings from this research are :

1. The crisis can occur with any organization if there is sufficient pressure created by the mass media and the public.
2. Sending opinion leaders to Japan and Taiwan on fact-finding mission work in disseminating accurate data and information to the mass media and the public.
3. Sponsorship to academic research for scientific facts finding produces satisfactory result.
4. The key to handing of mass media in crisis management is by providing true and correct information with proofed evidence on a continuous basis.
5. creating a true understanding among the public with public relations measures involving easy-to-understanding and straight-to-the-point informations with continuity.
6. Suitable selection of negotiator in dealing with policy makers invariably brings about successful results as targetted.

ภาควิชา... การสื่อสารมวลชน.....

อาจารย์ที่ปรึกษา..... 

สาขาวิชา... การสื่อสารมวลชน.....

อาจารย์ที่ปรึกษา..... 

ปีการศึกษา..... 2540

อาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประภาค



วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านไม่เพียงแต่
ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นดีๆในการวิจัยเท่านั้น แต่ยังให้ความอนุเคราะห์ด้วยติมาตลดอต
ซึ่งผู้วิจัยได้รับขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี่ และขอขอบคุณคณะกรรมการทั้งสองท่านอันได้แก่
รองศาสตราจารย์ วิภา อุตมฉันท์ และผู้อำนวยการมหาวิทยาลัย ขวัญเรือน กิติวัฒน์ สำหรับคำ
แนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับขอขอบคุณสามีและลูกสาวที่รับกำลังใจที่มอบให้ผู้วิจัยเสมอมา
จนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๒
สารบัญ	๓
สารบัญข่าวดี	๓
สารบัญแผนภูมิ	๘
สารบัญแผ่นพับ	๙
สารบัญข่าวจาก	๙
บทที่	
1 บทนำ	๑
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	๑
1.2 ปัญหานำวิจัย	๘
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๘
1.4 ขอบเขตการวิจัย	๙
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	๙
1.6 ข้อสันนิษฐาน	๙
1.7 นิยามศัพท์	๑๐
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
2 ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร	๑๓
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะวิกฤต	๑๖
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขภาวะวิกฤต	๑๙
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของการสื่อสารในภาวะวิกฤต	๒๒
2.5 ทฤษฎีการสื่อสารเริงลูเข้าของคินเนต	๒๔
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๖
3 ระเบียบวิธีวิจัย	๒๘
3.1 แหล่งข้อมูล	๒๘
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๒
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๓
3.4 การนำเสนอข้อมูล	๓๔

สารบัญ(ต่อ)

4 การจัดการกับภาวะวิกฤต	35
4.1 ลำดับเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2524	37
4.2 ลำดับเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2525	44
4.3 ลำดับเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2526	47
4.4 ลำดับเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2527	54
4.5 ลำดับเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2528	74
4.6 สรุปเหตุการณ์และวิเคราะห์ผลของกิจกรรม	99
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	122
5.1 สรุปผล	122
5.2 ข้อเสนอแนะ	124
รายการอ้างอิง	125
ประวัติผู้วิจัย	127

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพข่าวตัด

	หน้า
ภาพข่าวที่ 1 ผงชูรสพิษต่อชีวิตจะ	4
ภาพข่าวที่ 2 ผงชูรส “ความตายฝ่อน生死”	38
ภาพข่าวที่ 3 คำชี้แจงเรื่องผงชูรส	50
ภาพข่าวที่ 4 ยาสีในจะไม่ได้ผลิตภัณฑ์ที่มันใจได้	52
ภาพข่าวที่ 5 มากไปก็อันตราย	56
ภาพข่าวที่ 6 ระวังตายฝ่อน生死เพราะ “ผงชูรส”	57
ภาพข่าวที่ 7 ผงชูรสงดได้อย่างไร	59
ภาพข่าวที่ 8 แหล่งข่าวระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอินเดีย ผงชูรสแท้ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	60
ภาพข่าวที่ 9 ผู้ผลิต “ตอกกลับ” หญิงมีครรภ์กินผงชูรสไม่มีอันตราย	61
ภาพข่าวที่ 10 “ผงชูรส” เป็นอันตรายต่อระบบศีบพันธุ์	62
ภาพข่าวที่ 11 ข่าวเพื่อสุขภาพเรื่อง “อันตรายของผงชูรส”	63
ภาพข่าวที่ 12 กำหนดให้ผู้ผลิต “ผงชูรส” มีวิถีทางค่าเตือนผู้บริโภค	64
ภาพข่าวที่ 13 องค์กรอนามัยโลกอินเดียกินผงชูรสไม่เป็นอันตราย	66

สารบัญภาพข่าวตัด(ต่อ)

ภาพข่าวที่ 14 การเรียกร้องให้หน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี พิจารณาให้มีอีกครั้งเดือนอันดับรายผู้ว่าราชการ	67
ภาพข่าวที่ 15 กรณีคดีต่อต้านพิษภัยของผู้ว่าราชการ	78
ภาพข่าวที่ 16 สาธารณสุขได้ผู้ว่าราชการไม่มีอันตราย	80
ภาพข่าวที่ 17 คำダメ-คำตอบ เกี่ยวกับ"ผู้ว่าฯ"วัตถุปูงแห่งสหภาพ	82
ภาพข่าวที่ 18 ภารกิจเดียงกันระหว่างผู้ให้ข่าวกับผู้นำข่าว	85
ภาพข่าวที่ 19 ดร.ยังนักข่าวสาว ขัดตามพิษภัยผู้ว่าราชการ	86
ภาพข่าวที่ 20 เสนอพิมพ์บนช่องเดือนคนห้อง-เด็ก งดกิน"ผู้ว่าราชการ"	92
ภาพข่าวที่ 21 ชีชาตผู้ผลิตผู้ว่าราชการไม่จำเป็นปิดลักษณะการใช้บันช่อง	95

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1	แผนภูมิแสดงส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการ Agenda-Setting	14
แผนภูมิที่ 2	แบบจำลองกระบวนการสืบสารเริงคู่เข้าของคินเขต	25
แผนภูมิที่ 3	PERT CHART กิจกรรมที่กลุ่มรณรงค์ต่อต้านการบริโภคผงชูรสและ ชุมชนผู้ผลิตผงชูรสได้กระทำ ระหว่างปี พ.ศ.2524-2528	97
แผนภูมิที่ 4	PERT CHART กิจกรรมที่กระทำในปี พ.ศ.2524	98
แผนภูมิที่ 5	PERT CHART กิจกรรมที่กระทำในปี พ.ศ.2525	101
แผนภูมิที่ 6	PERT CHART กิจกรรมที่กระทำในปี พ.ศ.2526	104
แผนภูมิที่ 7	PERT CHART กิจกรรมที่กระทำในปี พ.ศ.2527	108
แผนภูมิที่ 8	PERT CHART กิจกรรมที่กระทำในปี พ.ศ.2528	112

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผ่นพับ

	หน้า
แผ่นพับที่ 1 “ท่านทราบหรือไม่ว่า....”	42
แผ่นพับที่ 2 “แผนน้ำบริ摹กการบริโภคผงชูรสที่เหมาะสม”	46
แผ่นพับที่ 3 ผงชูรสอันตรายหรือไม่?	69
แผ่นพับที่ 4 ยืนยันผงชูรสมีพิษแน่	71

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญป่าจาก

	หน้า
ป่าจากที่ 1 ผู้ผลิตของชูรสซึ่งคงของชูรสปลดภัยและมีประโยชน์	73
ป่าจากที่ 2 นักวิชาการว่าของชูรสปลดภัย	75
ป่าจากที่ 3 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ "ผงชูรส"	84
ป่าจากที่ 4 สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการ	89

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย